

Kokkuvõte keskkonnahoidlike nõuete kontrollimisest riigihangetes

Rahandusministeerium kontrollis, kas hankijad on rakendanud aastatel 2022-2024 läbi viidud mööbli, puhastustoodete ja -teenuste, kontori IT-seadmete, koopia- ja joonestuspaberi ning maanteeõidukite riigihangetes kohustuslikke ja soovituslikke keskkonnahoidlikke kriteeriume, vastavalt RHS § 77 lg 7¹ alusel keskkonnaministri 29.06.2021 määruses nr 35 ja 16.02.2023 määruses nr 6 sätestatud nõuetele. Kontrolliti 21 riigihanke menetlust eeldatava maksumusega 174 187 215 eurot.¹

I. Mööbel

4 riigihanget = 15 127 000 EUR

kohustuslikke kriteeriume kasutati 50% riigihangetest
kohustuslikud kriteeriumid puudusid tervikuna 50% riigihangetest
sh soovituslikke kriteeriume kasutati 25% riigihangetest

II. Puhastustooted ja -teenused

5 riigihanget = 76 689 265 EUR

kohustuslikke kriteeriume kasutati 60% riigihangetest
kohustuslikke kriteeriume kasutati osaliselt 40% riigihangetest
sh soovituslikke kriteeriume kasutati 40% riigihangetest

III. Kontori IT-seadmed

4 riigihanget = 59 800 000 EUR

kohustuslikke kriteeriume kasutati 75% riigihangetest
kohustuslikud kriteeriumid puudusid tervikuna 25% riigihangetest
sh soovituslikke kriteeriume kasutati 25% riigihangetest

IV. Koopia- ja joonestuspaber

2 riigihanget = 1 002 800 EUR

kohustuslikud kriteeriumid puudusid tervikuna 100% riigihangetest
soovituslikke kriteeriume ei kasutatud üheski riigihankes

V. Maanteeõidukid

6 riigihanget = 21 568 150 EUR

kohustuslikke kriteeriume kasutati 50% riigihangetest
kohustuslikke kriteeriume kasutati osaliselt 50% riigihangetest
sh soovituslikke kriteeriume kasutati 17% riigihangetest

Järeldused:

76% riigihangetest olid kohustuslikud kriteeriumid vähemalt osaliselt kasutusel
(kõik kohustuslikud kriteeriumid 52% riigihangetest ja osaliselt 24% riigihangetest)

24% riigihangetest puudusid kohustuslikud kriteeriumid tervikuna
sh soovituslikke kriteeriume kasutati 24% riigihangetest.

¹ Järelevalvemenetlused viidi läbi *ex post* valimipõhise kontrollina (RHS § 205 lg 1 p 2), mille tulemused on kajastatud kontrolliaktides (RHS § 209). Kuna järelevalve alustamise hetkeks olid kõikides valimisse kuulunud riigihanke menetlustes raam- või hankelepungud juba sõlmitud, ei olnud Rahandusministeeriumil võimalik teha hankijale ettekirjutust riigihanke alusdokumendi parandamiseks (RHS § 208 lg 2) ega vigase riigihanke alusdokumendiga riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamiseks (RHS § 208 lg 1).

Üldised tähelepanekud

Keskkonnaministri 29.06.2021 määrusega nr 35 ja 16.02.2023 määrusega nr 6 on kehtestatud kohustus hankijatele näha riigihanke alusdokumentides ette keskkonnahoidlikud nõuded. Hankijale pandud kohustuse järgmiseks ei piisa, kui vaatamata riigihanke alusdokumentides keskkonnahoidlike nõuete puudumisele pakuvad pakkujad omal algatusel keskkonnahoidlikke tooteid või teenuseid.

Määruse nr 35 kohaldamisel soovitame hankijatel panna tähele, et kui hanke peamine ese ei ole määruse kohaldamisalas olev ese või teenus, siis tuleb nõuded riigihanke alusdokumentides kehtestada ka juhul kui näiteks koopiapaber või mööbel sisaldub hanke mahus väheses ulatuses. See tähendab, et näiteks mööblile kehtestatud nõuded tuleb järgida ka juhul kui mööbel soetatakse ehitustööde riigihankes raames või kui koopia- ja joonestuspaberit soetatakse kantseleitarvete riigihanke raames.

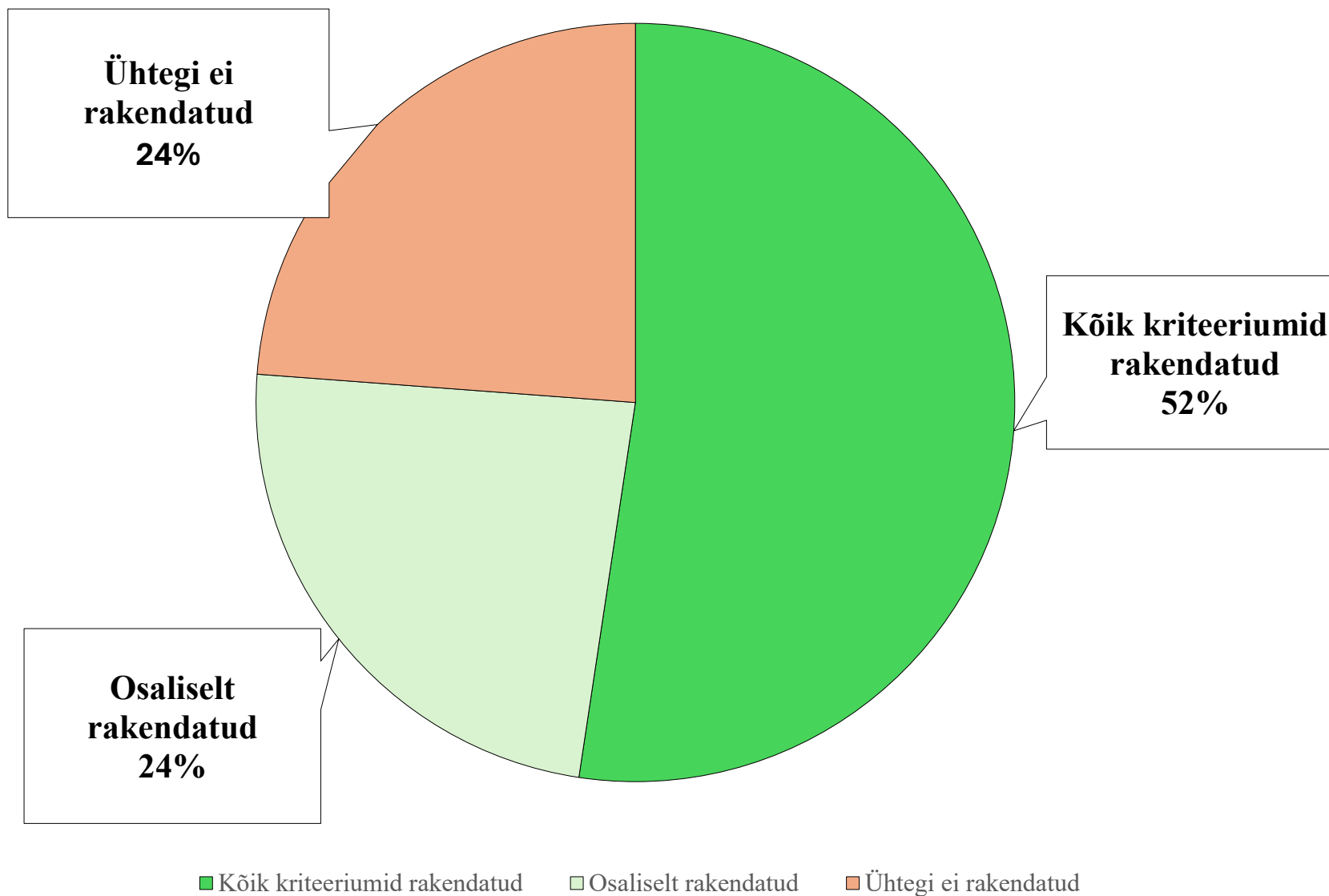
Samuti tuleks määruse nr 35 kohaldamisel jälgida, et riigihanke alusdokumentides oleks sätestatud kõik kohustuslikud nõuded, mitte ainult mõned neist.

Määruse nr 6 kohaldamisel tuleb riigihangete planeerimisel jälgida vastavaks perioodiks kehtestatud keskkonnahoidlike sõidukite sihttaset. Isegi kui konkreetse riigihanke raames hangitavate sõidukite hulk on väiksem, tuleb hankijal tagada, et piirarvu ületamisel hangitakse nõutud osakaalu ulatuses keskkonnahoidlikke sõidukeid.

Soovitame hankijatel võtta riigihanke alusdokumentides senisest enam kasutusele ka soovituslike keskkonnahoidlikke nõudeid.

Hankijatel tuleks edaspidi pöörata rohkem tähelepanu riigihangete registris avaldatavate andmete korrektsusele ja usaldusväärse statistika tagamiseks teha keskkonnahoidlike kriteeriumide kasutamise kohta märge riigihanke alusandmetes.

Kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid riigihangetes

Joonis 1. Kontrollitud riigihangete osakaal, mille puhul oli hankija kehtestanud riigihanke alusdokumentides kohustuslikud nõuded, ei olnud kehtestanud või oli kehtestanud osaliselt.

Mööbli keskkonnahoidlikud kriteeriumid

vt keskkonnaministri 29.06.2021 määrus nr 35 [Lisa 1](#) [RT I, 02.07.2021, 13]

Hankija	Riigihange Eeldatav maksumus Kontrolliakt	Kohustuslikud kriteeriumid				Soovituslikud valikkriteeriumid (vt loetelu Keskkonnahoidlikud nõuded mööblile)
		Puidu ja puidupõhiste materjalide päritolu seaduslikkus	REACH kandidaatainete deklareerimine	Demonteerimise ja parandamise võimalus	2-aastane garantii ja varuosade tarne	
Eesti Energia AS	"Mööbli ostmise dünaamiline hankesüsteem" (viitenumber 259161) 6 000 000 EUR 07.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/23	Jah	Jah	Jah	Jah	Valikkriteeriume ei rakendatud
SA Tartu Ülikooli Kliinikum	"Maarjamõisa meditsiinilinnaku C, M ja G1 korpuse mööbli ostmise ja paigaldus" (viitenumber 258205) 4 927 000 EUR 27.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/21	Jah (v.a osas 5)	Jah (v.a osas 4)	Jah	Jah	RHAD-is rakendati osaliselt keskkonnahoidlikke valikkriteeriume: formaldehüüdi heitekogused vastavad standarditele (hanke osad I-III); tootel on ökomärgis (hanke osa I); toote pakendid on ringkasutatavad (hanke osad I-VI)
Harku Vallavalitsus	"Harku vallas Vääna-Jõesuu külas Vääna-Jõesuu lasteaia projekteerimine ja ehitamine" (viitenumber 253604) 3 000 000 EUR 29.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/22	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Valikkriteeriume ei rakendatud
Tartu Linnavalitsus	"Tartu koduta loomade varjupaiga ehitustööd" (viitenumber 249912) 1 200 000 EUR 29.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/24	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Valikkriteeriume ei rakendatud

Puhastustoodete ja -teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid

vt keskkonnaministri 29.06.2021 määrus nr 35 [Lisa 2 \[RT I, 02.07.2021, 13\]](#)

Hankija	Riigihange Eeldatav maksumus Kontrolliakt	Kohustuslikud kriteeriumid				Soovituslikud valikkriteeriumid (vt loetelu Keskkonnahoidlikud nõuded puhastustoodetele ja -teenustele)
		Pakkuja pädevus ja kogemus	Seire läbiviimine ja seire käigus kontrollitavad nõuded	Kriteeriumid puhastus-teenusele	Kriteeriumid puhastustoodetele	
AS Tallinna Lennujaam	"AS Tallinna Lennujaam hoonete igapäevase hoolduskoristus- ja eripuhastustööde tellimine" (viitenumber 273584) 5 364 130 EUR 08.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/11	Jah	Jah	Jah	Jah	Rakendati keskkonnahoidlikke valikkriteeriume vastavustingimusena: Tekstiilist puhastustarvikud peavad olema mikrokiust või vastavad tekstiiltoodete EL-i ökomärgise nõuetele.
Tartu Ülikool	"Tartu Ülikooli hoonetesse sisekoristusteenuse tellimine" (viitenumber 250989) 4 540 000 EUR 12.09.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/12	Jah	Jah	Ei Puudus	Jah	Valikkriteeriume ei rakendatud
Viljandi Linnavalitsus	"Sisekoristusteenus Viljandi Linnavalitsuse objektidel 2024 - 2025" (viitenumber 267663) 4 344 000 EUR 07.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/13	Ei Puudus	Jah	Jah	Jah	Valikkriteeriume ei rakendatud
Tartu Linnavalitsus	"Tartu linna haridusasutuste koristusteenuse ostmise 1.01.2024-31.07.2027" (viitenumber 270138) 2 441 135 EUR 22.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/14	Jah	Jah	Jah	Jah	Rakendati keskkonnahoidlikke valikkriteeriume vastavustingimusena: Tekstiilist puhastustarvikud peavad olema mikrokiust või vastavad tekstiiltoodete EL-i ökomärgise nõuetele

Riigi Kinnisvara AS	"Heakorratteenuse tellimise raamleping 2023" (viitenumber 268863) 60 000 000 EUR 07.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/15	Jah	Jah	Jah	Jah	Valikkriteeriume ei rakendatud
---------------------	--	-----	-----	-----	-----	--------------------------------

Kontori IT-seadmete keskkonnahoidlikud kriteeriumid

vt keskkonnaministri 29.06.2021 määrus nr 35 [Lisa 3 \[RT I, 02.07.2021, 13\]](#)

Hankija	Riigihange Eeldatav maksumus Kontrolliakt	Kohustuslikud kriteeriumid				Soovituslikud valikkriteeriumid (vt loetelu Keskkonnahoidlikud nõuded kontori IT-seadmetele)
		2-aastane tasuta garantii	REACH kandidaatainete deklareerimine	Kordus- kasutuse ringlusse võtu teenuse pakkumine	Kordus- kasutuse ringlusse võtu teenuse kirjeldamine	
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus	"Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimine raamlepinguga" (viitenumber 263728) 52 200 000 EUR 15.09.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/17	Jah	Jah	Jah	Jah	Rakendati keskkonnahoidlikke valikkriteeriume vastavustingimusena: remontimist võimaldav disain (asendatavus); akude vahetamine (lahtiühendatavus); varuosad (vähemalt 3-aastane saadavus); korpusele liimitud metallidetailid (nende puudumine või eemaldatavus)
Tallinna Strateegiakeskus	"IT-vahendite ostmise Tallinna haridusasutustele" (viitenumber 255786) 2 000 000 EUR 15.09.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/20	Jah	Jah	Jah	Jah	Valikkriteeriume ei rakendatud
Tartu Ülikool	"Arvutite ja lisaseadmete ostmise" (viitenumber 249475) 2 600 000 EUR 12.09.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/18	Jah	Jah	Jah	Jah	Valikkriteeriume ei rakendatud

Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus	"Mobiiltelefonid, tahvelarvutid ja nende tarviku" (viitenumber 268793) 3 000 000 EUR 15.09.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/19	Ei RHAD-is garantii 12 kuud!	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Valikkriteeriume ei rakendatud
---	--	---------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------------------------

Koopia- ja joonestuspaberi keskkonnahoidlikud kriteeriumid

vt keskkonnaministri 29.06.2021 määrus nr 35 [Lisa 4 \[RT I, 02.07.2021, 13\]](#)

Hankija	Riigihange Eeldatav maksumus Kontrolliakt	Kohustuslikud kriteeriumid			Soovituslikud valikkriteeriumid (vt loetelu Keskkonnahoidlikud nõuded koopia- ja joonestuspaberile)
		Ökomärgis otseselt seotud paberi tootmis-protsessiga	Tselluloosi esmane puidukiud pärineb seaduslikust allikast	Rahvusvaheliselt tunnustatud kvaliteedi- ja/või keskkonnajuhtimise süsteemi rakendamine	
Politsei- ja Piirivalveamet	"Bürootarvete ostmine Siseministeeriumi valitsemisalale" (viitenumber 252394) 652 800 EUR 02.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/2	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Valikkriteeriume ei rakendatud
Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	"Kontoritarvete ostmine" (viitenumber 254808) 350 000 EUR 22.09.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/9	Ei Puudus	Ei Puudus	Ei Puudus	Valikkriteeriume ei rakendatud

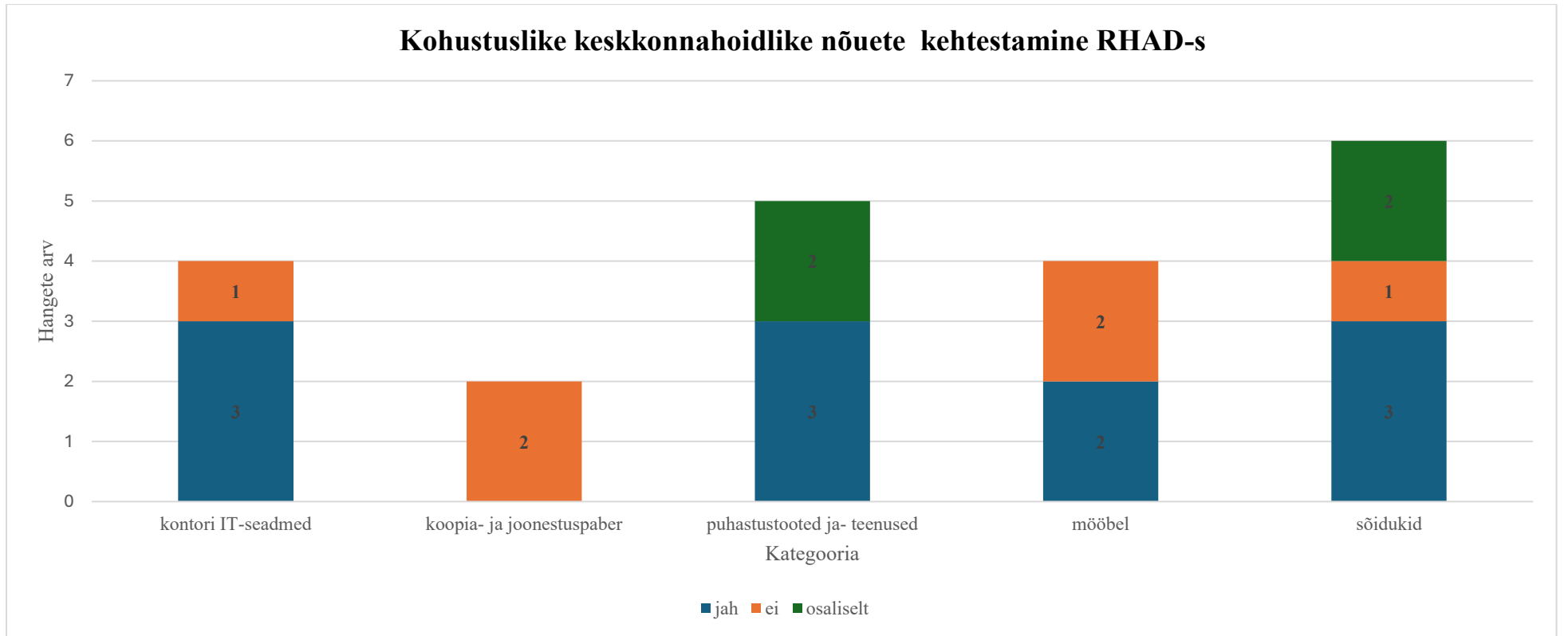
Maanteesõidukite keskkonnahoidlikud kriteeriumid

vt keskkonnaministri 16.02.2023 määrus nr 6 [\[RT I, 21.02.2023, 5\]](#)

Hankija	Riigihange Eeldatav maksumus Kontrolliakt	Kohustuslikud kriteeriumid tehnilises kirjelduses või vastavustingimustes		Vabatahtlikud keskkonnahoidlikud valik- ja/või hindamiskriteeriumid (vt Keskkonnahoidlikuma maanteesõiduki hankimise juhis)
		Energia- ja keskkonnamõju, sh nõuded energiatarbimisele, CO ₂ -le ja saasteainete heitele	Keskkonnahoidlike maanteesõidukite hankimise sihtmäärad,	

			sh vähemalt 23,1% kergsõidukid (M1-, M2-, N1) ja 31% bussid (M3)	
Eesti Energia AS	"Sõiduautode liisimine Riigilaevastikule" (viitenumber 282356) 100 000 EUR 10.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/3	Jah	Ei kohaldunud sellele riigihankele	Valik- ja hindamiskriteeriume ei rakendatud
Riigiside Sihtasutus	"Sõidukite kasutusrent 60 kuud" (viitenumber 257091) 110 000 EUR 23.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/5	Jah	Ei kohaldunud sellele riigihankele	Valik- ja hindamiskriteeriume ei rakendatud
Eesti Töötukassa	"Sõiduautode kasutusrent" (viitenumber 265251) 380 000 EUR 20.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/6	Jah	Jah	Valik- ja hindamiskriteeriume ei rakendatud
Põlva Vallavalitsus	"Põlva valla sõiduautode kasutusrent" (viitenumber 270790) 200 000 EUR 10.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/4	Ei Puudusid nõuded CO2-le ja saasteainete heitele	Ei Puudusid nõuded keskkonnahoidlike sõidukite sihtmäärale	Valik- ja hindamiskriteeriume ei rakendatud
SA Tartu Ülikooli Kliinikum	"Väikebusside ostmine" (viitenumber 271678) 90 000 EUR 30.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/8	Ei Puudusid nõuded energiatarbimisele (kütusekulule)	Ei kohaldunud sellele riigihankele	Valik- ja hindamiskriteeriume ei rakendatud

MTÜ Jõgevamaa Ühistranspordi-keskus	"Avalik bussiliinivedu Jõgeva maakonnas" (viitenumber <u>263802</u>) 20 688 150 EUR 19.09.2025 kontrolliakt nr <u>12.2-4/16</u>	Ei Puudusid nõuded energiatarbimisele (kütusekulule)	Ei Puudusid nõuded keskkonnahoidlike sõidukite sihtmäärale <i>(edukas pakkumuses sisaldasid keskkonnahoidlikud bussid, millega sihtmäär siiski saavutati)</i>	Rakendati keskkonnahoidlike hindamiskriteeriume: nullheitega elekter/vesinik bussid (2 punkti 100-st); muu alternatiivkütusega bussid (15 punkti 100-st) <i>(kaudselt aitasid need kriteeriumid sihtmäära saavutamisele kaasa)</i>
--	---	---	---	---

Joonis 2. Kas hankija oli riigihanke kohustuslikud keskkonnahoidlikud nõuded riigihanke alusdokumentides kehtestanud. Kontrolli tulemused kategooriate kaupa kontrollitud riigihangetes.

Rahandusministeeriumi riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

31.10.2025